

KINNITATUD

12.08.2026.a.
Meiepere lapsehoid

Juhataja: Külli Urb

MEIEPERE LAPSEHOID

ÕPPEKAVA

**TALLINN
2026**

SISUKORD

SISUKORD.....	2
1. ÕPPEKAVA ÜLDOSA	3
1.1. SISSEJUHATUS	3
1.2. LASTEASUTUSE ERIPÄRA	4
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	5
2.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	5
2.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED, LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	6
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	9
3.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE	9
3.1.1. AASTARÜTM	10
3.1.2. NÄDALARÜTM	16
3.1.3. PÄEVARÜTM	17
4. KOLMEAASTASE JA KUUE-KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	20
4.1. MÄNGUOSKUSED	20
4.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	21
4.3. SOTSIAALSED OSKUSED	22
4.4. ENESEKOHASED OSKUSED	23
5. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU NING KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED	25
5.1. VALDKOND MINA JA KESKKOND	25
5.2. VALDKOND KEEL JA KÕNE	29
5.3. VALDKOND MATEMAATIKA	31
5.4. VALDKOND KUNST	33
5.5. VALDKOND MUUSIKA	35
5.6. VALDKOND LIIKUMINE	37
6. LAPSE ARENGU HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS	40
7. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS	42
8. KOOSTÖÖ	43
8.1. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	43
8.2. LAPSEHOIDJATE VAHELINE KOOSTÖÖ	44
9. KOOLITUS	45
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	45

1. ÕPPEKAVA ÜLDOSA

1.1. SISSEJUHATUS

MTÜ Meiepere Lapsehoid asub Tallinnas Nõmme linnaosas, Vana-Mustamäe tänaval, otse Nõmme-Mustamäe parkmetsa serval. Oleme üks vähestest Tallinna lastehoidudest, mis on tegutsenud 2006 aastast, tegevusluba aastast 2010, kuhu on oodatud 3–7 aastased lapsed. Meie Peres tegutseb kaks kümnelapselist rühma: Tõrud (kolme- kuni viieaastased) ja Käbid (viie- kuni seitsmeaastased). Lapsed käivad kokkulepitud päevadel, 2-5 korda nädalas. Meie väikses köögis valmivad igapäevaselt soojad ja tervislikud toidud. Maja on kodune ja lapsesõbralik ning täis avastamisrõõmu. Siin leidub vaiksaid nurki iseendaga olemiseks ja avarust ühisteks mängudeks sõpradega.

Meiepere lapsehoid toetub waldorfpedagoogika põhimõtetele igapäevases töös. Päeva rütmid on üles ehitatud nii, et aktiivne tegevus vaheldub passiivsega, võimaldades lapsel tulla paremini toime oma jõuvarudega ja mõjudes toetavalt nii hingelisele kui kehalisele arengule. Päeva-, kuu- ja aastarütm, tuttavate tegevuste järgnevused loovad lapses kindlustunde ja ehitavad üles usaldusliku ruumi. Usalduslik ruum on eeldus uute teadmiste omandamiseks ja oskuste kasutuselevõtuks.

Olulisel kohal on vaba mäng, sest usume, et see kasvatab lapse tahtejõudu ja loominguilisust kogu eluks. Selleks oleme valinud mänguasjad, mis on lihtsad, loovust ärgitavad ja annavad lapsele võimaluse oma fantaasiat rakendada. Lisaks meisterdame, voolime, maalime, laulame, küpsetame ja käime looduses matkamas – kõik selleks, et lapsel oleks rõõm ja areng käsikäes.

Lapsehoidu haldab Meiepere lapsehoid MTÜ. Ühingu tegevuse eesmärk on pakkuda lapsehoiuteenust tingimustes, kus lapsevanem, lapsehoidja ja teised töötajad on võrdväärsed partnerid. Ruum, kus ollakse usalduslikus, üksteist meeskonnana väärtustavas koostöös.

1.2. LASTEASUTUSE ERIPÄRA

Waldorflapsehoid on lapsele justkui teine kodu, kus tegutsevad head eeskuju andvad täiskasvanud, keda matkida, ning erinevas vanuses lapsed, kes saavad omavahel suhelda, üksteiselt õppida ja üksteist aidata. Waldorflapsehoiu töö aluseks on Rudolf Steiner'i poolt välja töötatud inimeseõpetusele toetuv waldorfpedagoogika. Selle järgi on lapse arengu esimesele suurele etapile, sünnist kuni seitsmenda eluaastani, iseloomulik eeskätt kiireima kehalise arengu protsess, mille vältel toimub lapse keha siseorganite vormumine. Seda protsessi mõjutab suuresti ümbrus, milles laps viibib, kuna väikese lapse elamused ja teadvus sõltuvad ümbritsevast reaalsusest saadud muljetest.

Seepärast on lapse kasvukeskkond meie lapsehoius kujundatud nii, et:

- laps saaks kogeda mõtestatud ja arusaadavaid tegevusi, neid läbi elada, järele aimata ja mõista - nii õpib laps oma vanusest sõltuvalt tundma mitmesuguseid tegevusalasid, need jõuavad näitlikult laste meeltesse, ning ühtlasi areneb seoses elamuste ja tegudega lapse intelligentsus ja arusaamine maailmast;

- lapse taju, kujundusjõude ja hinge arengut edendame kunstiliste tegevustega nagu maalimine ja voolimine, laulmine, ringmängud, liikumine;

- mängumaterjali rõhutatult lihtsa kujundusega ergutame lapse sisemist aktiivsust kujutlemisel ja kujundavas tegevuses;

- vabalt mängides ja koostevõimuses teiste lastega õpib laps individuaalselt kasutama omandatud võimeid (intelligentsus, fantaasia, tajumine, käteosavus jms);

- jutustuste ja lavastatud mängude (nt muinasjutu etendused) abil omandavad lapsed rikkaliku kõnekeelega – nii kujundame liikumise ja žestide keele abil välja lapse tajumis- ja mõistmisvõime;

- Lapsehoidja eeskuju läbi omandab laps oma elamustes ja tegudes moraalsed kvaliteedid – nii seob laps end moraalsusega, ilma et see mõjuks talle reeglite ja eeskirjadena väljastpoolt piiravalt.

Waldorflapsehoiu lapsehoidja ülesandeks on olla oma igapäevase aktiivse mõtestatud tegevusega lapsele matkimisväärses eeskujus, ergutades sel moel lapse õppimist. Samuti on lapsehoidja ülesandeks märgata iga lapse individuaalsust ning seda suure südamesoojusega kaitsta ja toetada.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Alushariduse riikliku õppekava järgi on alushariduse alusväärtusteks lapsepõlve väärtustamine ning lastehoiu peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele. Lastehoius toetatakse võrdsel määral lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Lapsehoid kujundab koostöös koduga väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, õiglus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ning ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kodumaa-armastus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, terviseteadlikkus, keskkonna jätkusuutlikkus, vastutustundlikkus).

Waldorflapsehoiust on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgiks arvestada ja toetada lapse harmoonilist arengut, tugevdada lapse elujõudu ja närvikava ning rikastada tema tundemaailma, mis on aluseks tema intellektuaalsele arengule, loominguliste impulssidele, sotsiaalsele käitumisele ja tervislikele eelsoodumustele.

Sellest lähtuvalt on lapsehoiust oluline:

luua ja säilitada turvaline **keskkond**, kus lapsel on aega rahulikult tegutseda ja kus valitsevad kindlad rütmid;

arendada lapse **mänguoskusi** ning anda aega ja ruumi lapse vabale mängule, kuna just vabas mängus kujunevad lapse õpivõime eeldused – kujutlusvõime, tahe, süvenemisoskus, soov innustunult tegutseda, mõtlemise liikuvus, enesekindlus ja sotsiaalsed oskused;

luua lapsele mitmekülgsed **võimalused** vabaks füüsiliseks **liikumiseks**, kuna koolieelse lapse tervikliku arengu aluseks on tema kogu füüsilise keha (käte, jalgade ja keha) liikuvus ning õppimine toimub lapsehoiulapsele eakohaselt füüsilise keha kaudu. Motoorne valmisolek omab ka suurt tähtsust lapse eneseusaldusele, sotsiaalsetele võimetele ja meelte arengule;

hoida ja arendada lapse **meeli**, lähtudes sellest nii ruumikujunduses, lastega suhtlemisel, kui ka erinevate õppetegevuste läbiviimisel;

pakkuda lapsele **vaikuse- ja rahuelamusi**, kuna sageli on laste meeled muljetest ja ümbritsevast müra ülekoormatud;

luua lapsele loomulik **õpikeskkond**, mis võimaldab tal matkides osaleda igapäevaste praktiliste toimingute läbiviimisel koos täiskasvanute ja eakaaslastega nii toas kui ka õues, kuna jäljendamine on väikelapse põhiline õppimisviis;

aidata kaasa lapse igapäevaste **toimetulekuoskuste kujunemisele**, võimaldades tal vaadelda ja osaleda erinevates kodutöödes, ilma milleta inimene elus hakkama ei saa;

toetada lapse **positiivse ellusuhtumise ja enesehinnangu kujunemist**;
arvestada iga lapse ealisi iseärasusi ja individuaalsust;
elada **kooskõlas loodusega**, võimaldades lapsel kogeda aastaaegade vaheldumise **rütmi** ning tähistades aastaaegade pühasid;
toetada lapse **sisemist aktiivsust** nii, et laps hangiks teadmisi ja saaks kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta oma loomuliku **huvi ajal**;
soodustada lapse **kasvamist** tahtejõuliseks, teiste suhtes avatuks ja teisi arvestavaks ja koostöövalmis inimeseks, kes käitub vastavalt üldtunnustatud käitumishinnangutele;
toetada lapse ümbritseva **maailma mõistmist**, oma koha leidmist selles ja tervikliku maailmatunnetuse kujunemist.

2.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED, LAPSE ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Waldorfpedagoogika rajaja Rudolf Steiner on öelnud, et inimene on täiskasvanuna oma tegevustes vaba ja iseseisev, kui ta on lapsepõlves saanud piisavalt palju jäljendada mõtestatud tegevusi.

Lapse teadvus endast ja maailmast areneb järk-järgult. Esimese seitsme eluaasta jooksul toimub lapse õppimine ja maailma teadvustamine peamiselt alateadlikult, füüsilis-tahtelises plaanis, suunaga tahe → tunne → mõte. Seetõttu esitame me kogu õppe-kasvatustegevuse tavapäraste mõistete asemel tegevuse ja tunnete tasandil.

Alles mõtestatud kõne tekkimine on aluseks mõtlemise arengule. Õppimise ja mõistete kujunemise protsess kulgeb väikelapsel järgnevalt:

- 1) laps sooritab ümbrusest saadud eeskuju ja oma alateadliku tahte ajendil teo;
- 2) tegu kutsub esile tunded lapses ja ümbritsevates inimestes: laps kordab, sooritatud tegevust oma mängudes, seostab tekkivad tunded endaga ja õpib neid elus kasutama;
- 3) lapses ärkab huvi kogetud tegevuse vastu, ta esitab selle kohta arvamusi ja küsimusi ning tal tekivad kogetu põhjal kujutlused ja mõisted. Teadvustunud mõisteid hakkab laps igapäevaelus teadmistena kasutama. Niisugune on teadliku mõtlemise algus.

Õppimisvõime eelduseks on huvi. Lapsehoidja ülesanne on äratada lastes huvi mitmekesiste tegevuste vastu ja neid tegevustes abistada. Huvi tekib lastes aga ainult siis, kui õpetaja ise on oma tegevusest innustunud ja on lastele matkimisväärselt eeskujuks.

Waldorflapsehoiu õppe- ja kasvatustegevused on suures osas suunatud lapse tahte kasvatusse, arvestades lapse koolieelse arenguperioodi vajadust tegutseda ja jäljendada. Seetõttu tuleb nimetatud vanuses õppimismaterjal esitada lapsele läbi lapse enese

initsiatiivist lähtuva tegutsemise. Tegutsedes tekivad ja mitmekesistuvad lapse tunded, mis kutsuvad esile mõtteid, ja kui mõtted juba teadvustuvad, siis saab neid kasutada igapäevaelus teadmistena.

Waldorflapsehoius ei tegele me laste intellektuaalsete oskuste arendamisega tavapärasel moel (lugema-, kirjutama- ja arvutama õpetamisena), kuna waldorfpedagoogika ja antroposoofilise meditsiini aspektist ei ole see koolieelseelisele lapsele eakohane, kahjustades lapse elu- ja hingejõude ning füüsilist tervist kogu eluks. Selle asemel tegeleme igapäevaselt ja mitmekülgsest laste lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse alusoskute arendamisega (vaatlemine, kuulamine, võrdlemine, sõnavara, lauseehitus).

Esimesel seitsmel eluaastal õpib laps maailma tundma seda kogedes ja teda ümbritsevaid inimesi matkides ning areneb keskkonnaga samastudes. Seetõttu on õppimise põhivormiks waldorflapsehoius matkimine, mis esialgu on vahetu, hiljem aga teadlik. Laps matkib seda, mida ta näeb ja kuuleb. Ümbruses tajutu mõjub lapse kehas vahetult, tahte osavõtuta, ja viib vastavate liigutuste, miimika ning tegevuseni. Matkiv õppimine varases eas mõjutab soodsalt lapse keha organite arengut ja on kogu edasise arengu alus.

Lapse loomupärase matkimise seisukohast on lapsehoidjal oluline kasutada oma töös lastega lisaks autoriteedile ja teadmiste vahendamisele ka oma isiksuse mõju ja rütmi kui töövahendit, distsiplineerijat, maailmaga tasakaalustajat ja lapsele turvatunde andjat. Õppe-kasvatustöö eesmärkide saavutamine laieneb waldorflapsehoius lapse kogu koolieelsele eale, mille jooksul iga laps omal ajal ja viisil jõuab oma arengus kooliküpsuseni.

- Oleme seisukohal, et lapsehoid peaks olema lapsele justkui teine **kodu**, kus on usaldusväärsed täiskasvanud ja erinevas vanuses lapsed.
- Peame oluliseks, et rühmas oleksid koos nimelt **erivanuselised lapsed**, kuna nii saavad väiksemad lapsed õppida suurematelt, suuremad aga võivad kogeda, mida tähendab olla vanem ja kogenum. Häid sotsiaalseid kogemusi võimaldab lastele ka erinevast rahvusest ning erivajadustega lastega ühes rühmas koosolemine.
- Lapse vaimse **turvalisuse ja eduelamused** tagame lapsehoidjate emotsionaalse soojuse ja positiivsusega.
- Lapsehoidja loob lapsehoiu õppe- ja kasvatustegevuses situatsioone, mis juhivad lapse positiivsete, intensiivsete elamuste ja vaimustatud tegevuseni nii üksi kui ka koos teistega, situatsioone, mis toidavad nii lapse füüsilist kui ka psüühilist arengut ja elurõõmu.
- Laste mitmekülgseks arenguks peame oluliseks laste ümbritsemist **positiivsete hingeliste omadustega**, nagu aupaklikkus, imestus ja tänulikkus.
- Ainult täiskasvanult õpib laps elu - seepärast teevad lapsehoidjad kõiki eluks vajalikke tegevusi rühmas koos lastega, võimaldades neil läbi elada maailma seaduspärasusi ning kogeda põhjusi ja tagajärgi.
- Esimesel seitsmel eluaastal õpib laps inimeseks olemist täiskasvanutelt nende

eeskuju jälgendamise kaudu, mistõttu **pedagoogilised nõuded** on waldorflapsehoius suunatud eelkõige lapsehoidjatele.

- Oluline on lapsehoidjate omavaheline koostöö.
- Lapsehoiu õppe-kasvatustegevuses kasutame **aasta-, kuu-, nädala- ja päevarütmi** kui kandvat pedagoogilist printsiipi, mis aitab luua lapses turvatunnet ning mõista aja kulgu.
- Väga oluliseks peame laste **vaba mängu**, kus laps kasutab kõike, mida ta oskab ja teab, ent kus tekib ka vajadus uute teadmiste järele, kujuneb välja keskendumisvõime, omaalgatus ja tegutsemisjulgus.
- Laste **tervise** heaks kanname hoolt, et laste päevakava lapsehoius oleks rütmiline ning toit tervislik ja võimalikult puhas säilitusainetest. Õues käime iga ilmaga. Ka õuevahendid on füüsilist arengut ergutavad, võimaldades liikumisvajaduse rahuldamist.
- Alushariduse riiklikus õppekavas esitatud kuus õppevaldkonda (mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine) käsitleme lapsehoius lõimitud õppena igapäevategevustes. Lapse viimasel lapsehoiu aastal pöörame suuremat tähelepanu lapse kooliküpsusele ja teeme selle toetamise osas koostööd lapsevanematega.
- Õppe- ja kasvatustegevustes arvestame laste **rahvuslikke, vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi**.
- **Väärtustame Eesti kultuuritraditsioone**, järgides eesti rahvakalendri tähtpäevi ja vanu kombeid, ja arvestame ka teiste kultuuride eripäraga.
- Lapse igakülgse arengu toetamiseks teeme lapse **vanematega koostööd**, mis lähtub konkreetsest lapsest. Meie lapsehoiu tegevus on **perekonnale avatud** ning vajadusel nõustame lapsevanemaid lapse arengusse puutuvates küsimustes.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus meie lapsehoiuis on **lapsekeskne**: selleks loome lapsehoiuis harmoniseerivalt mõjuva ning täisväärtuslikke meelte elamusi pakkuva laste arengut ja sotsialiseerumist soodustava **kasvukeskkonna**, milles on turvatunnet, hingesoojust ja rõõmsat tegutsemislusti. Füüsiline keskkond moodustub **looduslikust materjalist** valmistatud mööblist ja mänguasjadest, naturaalsest häälest, kaunitest värvidest ja vormidest, sest kokkupuude ehtsa ja puhtaga äratab lapses loovuse; emotsionaalse õhkkonna kujundab aga õpetaja isiksus.

Õppeaasta on periood ajavahemikus 01. septembrist kuni 31. augustini, mille vältel toimub lapsehoiuis õppe- ja kasvatustegevus. Tegutseme aastaringelt võimalikult palju õues. Õppeaasta jooksul on kaks vaheaega, jõuluvaheaeg ja suvevaheaeg. Õppe- ja kasvatustegevus toimub meie lapsehoiuis käesoleva õppekava alusel eesti keeles.

Meie lapsehoiuis võib käia teiste hulgas ka mõni erivajadustega laps, juhul kui meie lapsehoiuis tingimused ja töökorraldus ning ka lapsehoidjate pädevus on sobilikud konkreetse erivajadusega lapse arengu toetamiseks. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus meie lapsehoiuis on sätestatud käesoleva õppekava 7. peatükis.

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagame eesti keele õppe lapsehoiuis lõimitud tegevuste kaudu vastavalt käesoleva õppekava punktis 5.2 sätestatule.

Lapse vastuvõtmine toimub lapsevanema kirjaliku avalduse alusel vaba koha olemasolul vastavalt meie lapsehoiuis kehtestatud „Meiepere lapsehoiuis vastuvõtu ja väljaarvamise korrale. MTÜ Meiepere Lapsehoid ja lapsevanema õigused, kohustused sätestame lapsehoiuis ja lapsevanema vahelises kirjalikus lepingus.

Lapsehoiuis lõpetamise aluseks on jooksva aastal kooliminevate laste puhul lapse arengu vastavus käesoleva õppekava punktides 4, 5 ja 6. sätestatud kriteeriumidele sama aasta kevadel. Lapse arengu iseärasuste, tervisliku seisundi tõttu anname soovitusel koolimineku pikenduse jaoks koostöös tema vanematega.

3.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE

Elu põhineb erinevatel rütmidel ja see on ka aluseks lapsehoiuis töökorraldusele. Väikesel lapsel puudub veel arusaamine ajast - tema maailm hakkab liigenduma rütmi kaudu. Tegevuste kindel korrapärane järgnevus annab ajale mõõdu, tekitab mäletamise ja ootuse. Seetõttu juhime waldorflapsehoiuis õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel aastaaegade vaheldumise rütmist, rahvakalendri tähtpäevadest ja kristlikest pühadest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel peame silmas aasta-, kuu-, nädala- ja päevarütmi. Aastaaegade vaheldumise, erinevate tähtpäevade ning pühadega haakuvad kuude peateemad ja jaotuvad nädalateemad, millest sõltuvalt valime muinasjutud, liisu- ja rütmisalmid, sõrmemängud, laulud, tantsud, luuletused, ringmängud, töötegevused jne.

3.1.1. AASTARÜTM

Aastarütm annab lapsele kogemuse aastaaegade vaheldumisest looduses ning inimeste tegevustest erinevatel aastaaegadel. Ühed ja samad teemad korduvad aastast aastasse, laps aga võtab nende sisu igal vanuseastmel vastu erinevalt. Mitmeid aastaid samas rühmas käinud laps tunneb aastaaegade seonduvad tegevused tuttavatena ära, rõõmustab mäletamise üle ja märkab, et iga aastaga muutub ta tegutsedes osavamaks. Samuti aitab kindla aastarütmi järgimine kujundada lapsel ajas orienteerumist. Näiteks laternate meisterdamine lapsehoiuis meenutab lapsele Laternarännak novembris ja et sellele järgnevad varsti Mardi- ja Kadripäev. Kordused loovad olukorra, kus laps ei pea midagi ära õppima üks kord ja alatiseks, vaid igal aastal pisut ning pilt õpitust muutub iga aastaga lapse jaoks avaramaks ja sügavamaks.

Aasta kõrgpunktideks on pühad, pühadeks valmistumine ja nende tähistamine ühise peoga. Peod annavad lapsele erilise teadlikkuse elust, kus kordub minevik, aga alati luuakse ka midagi uut. Kogedes pühade ootust, ilu ja austustunnet, kasvatab see lapses võimet tunda neid tundeid ka täiskasvanuna.

Igal peol on kolm faasi: **ettevalmistus, pühitsemine ja järelkaja**. Ettevalmistust ja peo läbiviimist juhivad täiskasvanud koostöös lastega. Järelkaja eest hoolitsevad lapsed tavaliselt ise. Kõik, mis ühe peoga seoses on toimunud, on järgmistel päevadel mõjuvaks inspiratsiooniallikaks laste tegevusele ja mängudele.

Aastaaegade peod ja pühad tugevdavad lapse elamusi, arusaamist aastarütmist ja looduses toimuvatest muutustest. Sellega on seotud ka **aastaaegade laud**, mis markeerib ja toob esile erinevate aastaaegade kvaliteedi. Selleks võib olla aknalaud, kummut või mõni muu hästi nähtav koht ruumis. Aastaaegade lauale kujundame väikese maastiku sellest, mida loodus meile erinevatel aegadel pakub. Selleks võib olla huvitav puuks, ajatatud kevadlill, kalliskivi vms, mis äratav lastes imetlust, imetlust ja aukartust looduse väikeste imede ees. Lapsed võivad ka ise oma aardeid sinna panna. Selline väike aastaaegade laud on ruumis üks rahulik paik, mis kutsub enda juures peatuma.

Meie lapsehoiu õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaani aluseks on aastapühad ehk enamasti rahvakalendri pühad: nendeks ettevalmistumine, nende tähistamine ja järelkaja, millega me läbime aastaringi: advendiaja ootusest jõuluaega, jõuludest munadepühadesse, sealt edasi jaanipäeva, Miikaelpäeva, Laternarännakuni ja siis taas advendiaega.

Meiepere lapsehoiu **aastaplaan** koosneb järgmiste pühade tähistamisest:

- Lapsehoidjate väljasõit õppeaasta alguses
- Sünnipäeva tähistamine
- Lastevanematega kohtumine
- Miikaelinädal
- Isadepäev
- Laternarännak
- Mardipäev ja Kadripäev
- Päkapiku töötuba
- Esimene advent ja advendispiraal
- Jõulupidu
- Talvevaheaeg
- Kollektiivi uusaastapidu
- Vastlapäev
- Sõbranädal
- Eesti Vabariigi aastapäev
- Munadepüha
- Emakeelepäeva nädal
- Emadepäev
- Kevadtalgud
- Kevadpidu

Lapsehoiu pidudega saavad lapsed läbi elada kohalikke eesti rahvatraditsioone ja ka euroopa kultuuritraditsioone, mis loob lastele samuti aluse enda tundmiseks maailma kuuluvana. Peod ja nende ettevalmistamine annavad ka palju sotsiaalseid kogemusi.

Lapsehoidjate väljasõit – toimub juulikuu viimastel päevadel. Lisaks meeskonna koosolemisele tehakse ettevaade uude aastasse, esimese poolaasta kuupäevade paika panemine. Sellele järgnevalt osaletakse rühmade avamise ettevalmistustöodes.

Sünnipäeva tähistamine – Eriline tähtpäev aastaringis on lapse sünnipäev. Sünnipäevalapse tool kaunistatakse kuninglikult, kes soovib, siis tõstame teda. Lauldakse sünnipäevalaulu ning lapsehoidja loob sünnipäevalapsele kingituseks näidendi, mis räägib lapse teekonnast isa – ema juurde ja olulistest sündmustest tema elus. Jutu ajal süüdatakse sünnipäevaküünlad. Lapse pere saab tuua kodust midagi maitsvast jagamiseks, ühiselt tehtud kook või puuviljad. Lapsele on väike kingitus lapsehoidja poolt.

Lastevanematega kohtumine – toimub septembrikuus, kus üheskoos räägime üle eesootava õppeaasta plaani ja Meiepere lapsehoiu tavad.

Miikaelinädal – Sel sügisel nädalal on põhiliseks temaatikaks printsid ja printsessid, rüütlid ja draakonid. Miikaeliaja tegevused lisavad jõudu ja julgust. Meisterdatakse kroone, mõõkasid ja mängitakse rüütlimänge. Nukuetendused toimuvad lausa kaks korda.

Esimene kord teevad lapsehoidjad lastele etenduse ja järgmine kord saavad lapsed ise etendust teha (legendist, kus vapper rüütel võitleb kurja lohega ja päästab ilusa ja hea printsessi).

Miikaelinädala juurde kuulub traditsiooniline draakonikujulise saia küpsetamine. Lõikuspüha meeleoluks on rõõm tööst aias ja põllul, mis meile hea saagi kindlustas, ja tänutunne toidu eest. On oluline, et lapsed kogeksid end protsessis osalistena. Vajalik on ettekujutus sellest, kuidas midagi saadakse ja kui palju tööd selleks teha tuleb. Miikaeli püha on uue ajastu püha – julguse ja tahte kasvatamise, rüütellikkuse püha. Miikael on valguse ingel. Selle püha teemaks on võitlus hea ja kurja, valguse ja pimeduse vahel. Miikaeli püha võiks igal aastal olla pisut erinev, nõudes julgust lisada selle tähistamisse igal aastal midagi uut. Laste üleskasvatamisel on oluline, et nad lapsena saaksid kogeda täiskasvanutes julgust ja jõudu, ning seda muu hulgas ka hääles. Peaks ettevalmistumise ajal põimime selliseid jõulise karakteriga salme ja laule mihklipäeva teemaliste lugudega. Ringänguks on tavaliselt mäng, kus vapper rüütel päästab printsessi vangitornist.

Isadepäev – Tähistame isadepäeva lapsehoiuse sellega, et kutsusime isad reedel peale lõunat tordile. Eelnevalt oleme lastega koos valmistanud tordi ja meisterdanud kaardid.

Laternarännak – Püha Martini päeva tähistame Laternarännakuga novembri esimesel nädalal koos vanematega. Toredaks traditsiooniks on saanud laternate meisterdamine mitu nädalat varem. Üks päev enne, vabamängu ajal, küpsetame koos lastega küpsiseid, mida peoõhtul üksteisega jagame. Laternapidu on õhtune pidu, kell 17 koguneme vanematega laulu saatel lapsehoiu maja juurde ja läheme koos metsa alla. Küpsised võtame metsa alla kaasa. Lisaks võtame lindudele ja loomadele kaasa seemneid. Metsa all ootab meid muinasjutuvestja, kes jutustab meile loo. Peale loo kuulamist saab igaüks küpsise, mida on hea jagada ka teistega. Kõik koos lähevad jalutuskäigule sügisese pimeduses, kus helendavad laternad ja kõlavad Laternapäeva laulud.

See püha tuleneb Euroopa kultuuripärandist. Selle peo aluseks on legend Pühast Martinist, kes pimedal ja külmal sügisõhtul andis kerjusele poole oma mantlist. Püha Martini legend on pilt vendlusest, sõprusest, kaastundest, soojuse ja valguse jagamisest mantli poolitamise näol. Hoolitsus ka enese eest, jättes poole mantlist endale. Võtmine ja andmine on elus tasakaalus. Iseloomuomadusteks, mida sel ajal rõhutame, on heasüdamlikkus, halastus ja abivalmidus.

Mardipäev ja Kadripäev – Tähistame eesti rahvakalendri traditsioonide kohaselt, alumine rühm Käbid jooksevad marti ülemisele Tõrude rühmale. Kadripäeval tulevad nooremad alla jooksmas. Mõistatuste aeg, laulame ja tantsime, palju on pillimängu. Meisterdame maske ja kadripäeval on seljas heledad riided.

Päkapiku töötuba – Meil on ilus traditsioon, et jõulukingid valmistavad lastele vanemad. Et jõuluime saaks laste jaoks sündida toimub novembri keskel vanematega koos kingituste meisterdamine. Kingitused on lastele üllatusena, nemad kohtuvad oma

kingitusega jõulupeol ja vaimustuvad sellest pisikesest imest! Kaasame ideedesse ka lapsevanemaid. Ühistel käsitöö-õhtutel valmistavad lapsevanemad ise oma lastele kingituse, see liidab ka emasid-isasid. Tehes küll kingitust oma lapse jaoks, ollakse siiski väljas ühise õnnestumise eest ja kogukonna hoidmise eest.

Esimene advent ja adventispiraal – Jõuluaja algust tähistame adventispiraaliga esmaspäeva hommikul peale esimest adventi – peoga, millega soovime äratada nii laste kui ka lapsehoidjate hinges hardust ning tekitada jõuluootust. Peo ettevalmistusena on suure ruumi põrandale laotud kuuseokstest spiraal. Kuuseoksad toovad ja spiraali meisterdavad tavaliselt lapsehoiu töötajad üheskoos. Tellime Pahkla Camphilli Küla SA`st mesilasvahast küünlad. Pidul on väga vaikne. Lapsehoidja jutustab küünlavalgel adventijutu, seejärel kõlab vaikne muusika ning saali siseneb üleni valgesse riietatud neiu, kes on ingli rollis. Iga lapse jaoks on ettevalmistatud üks eriline mesilasvahast küünal õuna peal. Lapsed kõnnivad ingli saatel ükshaaval vaikselt spiraali sisse, kus saavad oma küünlale tule ingli, saades sel moel oma esimese jõuluvalguse. Iga laps saab õuna koos küünlaga koju kaasa. Kui kõik on oma küünlad süüdanud, lauldakse mõned jõululaulud ning peost jääb osasaanute südameisse soe mälestus vaikusest, valgusest ja kaunist muusikast.

Aastaaegade lauale ilmub nüüd ingel, kel süles lapsuke. Ta on 24-astmelisel redelil. Alates esimesest adventist astub ta iga päev astme võrra alla poole.

Jõulupidu – Peale adventispiraali jätkuvad jõuluettevalmistused. Rõõmu ja ootust äratame läbi jõululaulude laulmise, meisterdame kaunistusi kuusepuule ja vanematele kaarte, küpsetame piparkooke. Peo eel koristame ruumid ja seame üles omavalmistatud ehted. Jõulupeoks toome tuppä jõulukuuse. Selleks läheme koos lastega Hiiu Rimi kuusemüügi kohta, valime koos kuuse välja ja siis toome koos õla peal lapsehoidu. Jõulupidu algab meie lapsehoius hommikupoole lastega rühmasiseselt. Saame osa etendusest. Seejärel leiame päkapiku kirja, mida loetakse koos, kus igat last on hea sõnaga märgatud. Jõulupeo aardejaht on väga oodatud traditsioon. Koos otsime varem peidetud ja lastevanemate poolt meisterdatud kingitusi.

Õhtul tulevad jõulupeole lapsevanemad. Jõulupeol on meie lapsehoius oluline hingesoojus, armastus ja rõõm koosolemisest. Palume kõiki lauda, maitsma küpsetisi ja puuvilju, mis pered on kaasa toonud. Saab ühiselt laulda vanu häid jõululaule ja lapsevanemad mängivad pille. Vanemad on olnud väga liigutatud, et siin saab päriselt laulda. Nii saavad lapsed koos oma pere ja lapsehoiuseõpradega rõõmustada saabuvate jõulupühade üle.

Talveaheaeg – 24.12-01.01

Kogu kollektiivi uusaasta pidu – See on oluline ja oodatud traditsioon omavahelisest koostööst, mis on vajalikuks eeskujuks lastele. Vaatame tänuga tagasi eelnevale ja loome

uue aasta plaane, veedame koos rõõmsalt aega ja tunneme tuge üksteisest. Kõik oleme ühes ruumis ühel ajal.

Vastlapäev – Tore on tähistada seda Eesti rahvakalendri püha hernesupi ja õhtuks isevalmistatud vastlakuklitega, lapsed saavad ise valida, kas panevad vahukoort. Lõuna ajal käime ühiselt vastlaliugu laskmas. Vastla teemalised laulud, salmid, meisterdamised. Lapsed ja ka täiskasvanud on täis tegutsemislusti ja see ongi meeleolu varakevades, kus talve selgroog on murtud.

Sõbranädal – Sõprade jaoks on meil lausa terve nädal tähistamist. Koos joonistame sõbraportreed, teeme kaarte, kanname mõnikord punast riietust ja meisterdame sõbrapaelasid. Tantsime koos Ungari päritoluga ringmängu tantsu Sooder, mis on suurepärane üldoskustest sotsiaalsete oskuste arendamise mäng. Õpetaja Minna Haasma kirjutatud Sõbralaulu laulmine. Koosmängust teeme südamekujulised pildid. Koos lastega teeme etenduse.

Eesti Vabariigi sünnipäev – Sellel pidulikul lühendatud tööpäeva hommikul valmistavad mõlemad rühmad küpsisetorti nagu sünnipäevale kohane. Eelnevalt on lapsed endale väikesed lipukesed meisterdanud. Selle pühade tähistamise algab eelnevatel nädalatel ja ka pärast järelkajana kodu teema esile tõstmisega, teeme ja täiendame perealbumeid ja lapsed ja õpetajad toovad kodust perepilte. Meie kaunistatud perealbumid rühmade kaupa. Peopäeval me laulame alati Eesti hümnit ja Eesti laule. Mõlemad rühmad koos istuvad piduliku lõunalaua taha ja pärast lõunasööki lähevad lapsed koju.

Munadepühad – Munadepühadele eelneb kastanimuna ümber muna märgviltimine koos lapsega. Need vilditud munad lähevad korvikesse vilditud kana alla, kuhu munadepüha päeval ilmuvad imeväel väikesed tibud üllatusena. Iga laps saab kanakese alt oma muna koos üllatusega. Tähelepanu keskmes on avastamisrõõm. Eelneb pühademuru külvamine, igapäevane jälgimine ja vajadusel kastmine. Kevadine looduse ärkamine, muutumine, uue elu tärkamine ja kasvamine on meeleolud, mida me koos lastega seemneid külvates ja taimi istutades läbi elame. Esimesed kevadlilled rõõmustavad südant, mulda külvatud seemnest kasvab taim – kas pole see ime! Koos lastega värvime ja koksime mune. Meisterdame korvikese, kuhu muna sisse läheb. Vaasis on juba puhkenud oksad koos mõnede kevadlilledega. Laulud, lood ja tantsud on kõik kevademeeleolust.

Kevadtalgud – Traditsiooniliselt peame kevadtalguid 1.mail. Suurpuhastus annab lapsehoiule värskust. Tehakse koos erinevaid sise- ja välistöid, näiteks aknapesu, jooksvad remonditööd, mis on vaja ära parandada. Korrastame turnimisalad ja kiiged. Eeltöö on põhjalik. Talgud on nagu üks suur perepäev, kuhu on oodatud kogu suguvõsa, see on kogukonna loomise, hoidmise ja toetamise jaoks väga oluline. Ühine töö lõpeb maitsva talgusupi, koogi ja lauluga.

Emadepäev – Emadepäeva eel õpime laule ja luuletusi, mis jutustavad kodusoojusest ja emast. Intervjuud lastega emade kohta. Lapsed valmistavad kaardi, kasvatavad ette lille,

mille nad oma emadele üle annavad. Reede õhtul meisterdame koos emadega waldorftähe ja üheskoos sööme kooki.

Kevadpidu – Käbide rühma lapsehoidjad mõtlevad kooliminejate lavastuse. Ettevalmistused algavad juba aprillis, mai lõpus algavad etenduse proovid. Ühine peolaud kaetakse vanemate poolt toodud näksidega, toimub kooliminejate etendus, meiupuu ringmäng, värava laulumäng, fotokollaaž. Väravalaulus on iga lapse kohta just teda iseloomustavad märksõnad. Sellel peol on põhitähelepanu pööratud kooliminevatele lastele, kes on ka peategelasteks meie lõpuetenduses. Lõpetajatele on kokku pandud mapid maalitud töödest. Nii peetakse tore pidu, kus kogu lapsehoiupere (lapsed koos armsate sugulastega) tähistavad lapsehoiu-aasta lõppu.

Aastaegadega on seotud lapsehoiu igapäevatoimetused, mis on aluseks ka laulude-lugude teemavalikul. Mõnuses õhkkonnas koos teistega ühiselt töötades ja mängides õpivad lapsed ja täiskasvanud tundma üksteise erinevaid külgi. Nii suureneb laste usaldus, laienedes pereringist väljapoole, ning lapsed saavad tunda end tähtsa osana selles suures maailmas, kus me elame.

Võimalikud tegevused sügisel on:

- aiatööd, saagi koristamine, hoidiste valmistamine;
 - metsaandide kogumine;
 - viljapeksmine, jahu jahvatamine;
 - loodusest mänguks kastanite, tammetõrude jmt korjamine;
- sügiseseid tööd aias: kaevamine, riisumine, lillesibulate maha panemine;
- laternarännakuks valmistumine, laternate meisterdamine, lavastuse ettevalmistamine;

talvel:

- mänguasjade valmistamine;
- villatööd, õmblemine;
- loomade, lindude toitmine talvel;
- suurpuhastus;
- ettevalmistused jõulupeoks, küünalde, piparkookide, kaartide valmistamine;
- puutöö;
- kelgutamine; lumerokimine;

kevadel:

- suurpuhastus;
- munadepühadeks valmistumine: muru külvamine, ruumide kaunistamine;
- taimede külvamine ja kasvatamine;
- aiatööd, riisumine;

suvel:

- aiatööd, taimede istutamine, lillepeenarde hooldamine,
- pesupesemine;
- mänguasjade kokku pakkimine,
- ettevalmistused kooliminejate peoks.

3.1.2. NÄDALARÜTM

Meie lapsehoius on igal nädalapäeval kindel tegevus, millest kujuneb nädalarütm. Teisipäev kuni neljapäev roteeruvad tegevused kuu või kahe jooksul, et kõik lapsed saaksid ka osa nendest tegevustest. Ajaarvamine päevade kaupa saab võimalikuks, kui konkreetseid tegevusi korratakse aasta vältel samadel päevadel. Hea on koostada ka toidumenüü nii, et igal nädalapäeval on kindel toit. Siis õpivad lapsed ka „kõhuga“ nädalapäevi tundma. Nädalarütm toimib kindlasti ka muinasjuttude jutustamisel. Vähemalt ühe nädala jooksul kuuldud jutt annab lapsele võimaluse põhjalikult sellesse süveneda ja kaasa elada ning arendab keelt ja kõnet, empaatiavõimet. Lisaks tajuvad väikesed lapsed kordustes turvatunnet, mitte igavust.

Tegevused nädalapäevadel:

esmaspäev - matkamine
teisipäev - voolimine,
kolmapäev - maalimine
neljapäev - meisterdamine
reede - küpsetamine

Maalimine – akvarelli, kriidi, guašši - puudutab laste hingekeeli ja tasakaalustab emotsioone. Me maalime niiskele paberile vesivärvi lahustega, kasutades kolme põhivärvi – kollast, punast ja sinist. Väikesel lapsel laseme maalida vabalt, nagu ta soovib, ilma etteantud teemata, võimaldades tal tunda rõõmu värvide liikumisest ja kokku sulamisest ning avastada uusi värvitoone. Lapsehoidja ise maalib aga lapse kõrval, olles talle eeskujuks. 6-aastased lapsed võivad saada maalimisel juba kindlaid ülesandeid, näiteks maalida pilt muinasjutust. Kuna oluline on protsess, mitte tulemus, siis me laste maale hiljem näitusele teistele vaatamiseks ei pane. Me kogume maalid kokku ja kasutame lapse arengu hindamisel.

Voolime naturaalsest, peamiselt ühevärvilisest mesilasvahast. Ühevärvilise vaha kasutamine vabastab lapse värvipiirangutest (kirsse ei saa voolida, kui pole punast vaha või tähekesi ei saa voolida, kui pole kollast vaha). Naturaalset värvi vahast saab voolida kõike. Lapse näppude vahel on küll ühevärviline ese, kuid lapse fantaasia näeb voolitud eset just niisugusena nagu ta seda näha tahab. Loomulikult töötatakse ka vahelduseks värviliste vahadega. Voolimise puhul ei pea me oluliseks töö tulemust, vaid protsessi.

Meisterdamine ja **voolimine** on lisaks loovuse ja tegutsemislusti ergutajatena ka väga head peenmotoorika arendajad. Samuti toidavad need tegevused laste fantaasiat ja annavad loomisrõõmu. Meisterdame (kleepimine lõikamine, õmblemine, viltimine, pihla-keede lükkimine, tõru loomad, lõngadest tibud ja südamed, viltimine, liimimine) enamasti looduslikust materjalist vastavalt aastaegadele. Sügisel saavad lapsed meisterdamise päevadel näiteks kõrvitsat tükeldada, millest siis salati valmistame. Laste seas väga armastatud töö on päevalille õisikust seemnete väljanokkimine, mida talvel

saab lindudele sööta. Kevadel koorime pajuoksi ja meisterdame nendest erinevaid mänguasju. Samuti saab pidude ettevalmistamisel teha erinevaid papi ja paberitöid, villa ja lõngatöid, vastavalt vajadusele ja õpetaja fantaasiale. Tulemuseks peaks olema ilus ja kasutamiskõlblik asi või hea ja kasulik tegu.

Matkad ja jalutuskäigud – toimuvad loodusesse, lapsehoiust kaugemale, need avardavad laste silmaringi, võimaldavad jälgida looduses toimuvaid muutusi, arendavad orienteerumisoskust, võimet sihipäraselt liikuda, püsivust, vastupidavust ja teistega arvestamist. Matkame Nõmme parkmetsas, kus leiame huvitavaid kohti, kus turnida, külastame ka mänguväljakuid ja käime turul. Talvel on suusamatkad ja kelgutamine. Kokkuvõttes on üks matk lapsele üpris vajalik pingutav ülesanne. Eriti armastatud on lisaks liikumisele, ühised joogi- ja söögipausid looduses. Tore on ka vahel koos vanematega matkata ja teha ühiseid suuremaid väljasõite.

Küpsetamine – Algab sellest, et Käbide rühma lapsehoidja teeb koos lastega taigna valmis. Jagame taigna pooleks. Kerkinud tainast pätsivad ja küpsetavad lapsed päevategevuse ajal laulu saatel saiakesi, mis õhtuooteks magustoiduks ära süüakse.

3.1.3. PÄEVARÜTM

Meie lapsehoiu päevarütm järgib lapse kogu olemuse avaratumise ja kokkutõmbumise rütmilisust, mis on võrreldav inimese sisse- ja väljahingamisega. Selles rütmis imiteerivad lapsed vabalt oma lapsehoidjat: laste sisemisest aktiivsusest tekkinud vaba mäng vaheldub lapsehoidja poolt algatatud ühistegevustega, nagu hommikuring, laulumängud, muinasjutu jutustamine, maalimine jne. Ühistegevusi võib võrdsustada sissehingamisega ning vaba mängu väljahingamisega, kusjuures ühistegevused on sisutihedad, kuid mitte pikaajalised. Et kujuneks välja kindel päevarütm, kordame samu päevategevusi iga päev samas järjestuses. Nii kogeb laps äratundmisrõõmu ja rahu, mis on esimesteks tingimusteks tema normaalsel arenemisel.

Hommikul valmistavad lapsehoidjad lapsehoiuruumi laste saabumisajaks ette, nii et seal jätkuks igale lapsele tegevust ja hingesoojust. Lapsehoidja võib tervitada lapsi kättpidi, aga piisab ka silmavaatamisest, et laps tajuks õpetaja isiksust. Lapsed tulevad lapsehoidu erinevalt ja ka kohanevad erinevalt. Hea võimaluse selleks loob päeva algus **vaba mänguga**, mis annab võimaluse sujuvaks kohanemiseks ka lastele, kes soovivad tulla ja märkamatult rühma sulanduda. Mõnikord on lapsehoidjal hea istuda ja teha mõnda rahulikku kodust toimetust. Lapsed, kes vajavad enam rahu ja turvalisust, saavad siis tulla natukeseks lapsehoidja kõrvale või sülle istuma.

Vaba mängu ajal lapsehoius teeb lapsehoidja nagu emagi koduseid toimetusi: peseb, triigib, õmbleb, teeb süüa, koristab enda järelt jmt. Lapsed, kes soovivad, tegutsevad siis

koos lapsehoidjaga. 5-6aastastele lastele võib anda ka natuke suuremaid ülesandeid, mis on neile ühtlasi aukohustusteks - nemad on ju rühmas kõige vanemad.

Lapse vaba mäng väljendab tema elujõude ja temperamenti, täidab täisväärtuslikult tema lapsepõlve ning on aluseks tema loovusele ja kontsentratsioonivõimele ka täiskasvanueas. Eelkõige sünnivad lapse vabad mängud elust endast. Lapse juuresolekul tehtud täiskasvanute tööd ja toimetused on esmaseks toiduks lapse elujõududele ning tema vaba mängu peamiseks ajendiks. Alles teisena loovad lapsed mängu muinasjuttudest ja näidenditest.

Kui rühmas on südamlilik õhkkond, ei ole lapsehoidjal vaja laste vaba mängu ajal korda pidada ega otseselt laste mängu sekkuda, sest mäng toimib iseenesest. Laste fantaasiast ja aktiivsest tegutsemisest kerkivad mängutoas laevad, kangastest majad, toolidest saavad kord mängulava nukkudele, kord hobused või onnid. Lapsed saavad sellest rõõmsa kogemuse, et kõigest saab kõike.

Mänguaja lõppedes koristame ühiselt mängutoa. Lastele saab selgeks, et igal asjal on oma koht. Lapsehoidja on siis taas see, keda jälgendades ja kelle teotahtele toetudes lapsedki asju kokku kraamivad. Ka väike lauluke toetab siin ühelt tegevuselt teisele üleminekut.

Kui mängutuba on korda seatud, kogunevad lapsed koos lapsehoidjaga ringi – algab **hommikuring**, milles laulud, salmid, liikumis- ja ringmängud järgivad aastarütmi. Kõige tähtsamad on siin ringmängud inimese tegevustest - lapsed saavad teha põllumehe tööliigutusi (külvata ja lõigata vilja), pagaritööd jmt. Kõige väiksematele lastele sobivad ringmängud, mis on seotud nende füüsilise keha tundmaõppimise ja selle eest hoolitsemisega (näiteks: nii me peseme hambaid, kammime juukseid), 4aastastele on eakohased ringmängud lihtsamatest töödest (näiteks nõudepesemisest), 6aastastele aga sepast, pagarist jt. Lapsehoidjad koostavad hommikuringi kava rütmiliselt, nii et selles vahelduvad kuulamine ja kõnelemine, laul ja kõne, proosa ja luule, maas istumine, seismine ja liikumine ning liigutused ilma sõnadeta. Oluline on siin, et kõik liigutused, mida lapsehoidja lastele ette näitab oleksid tõetruud ja esitatud aktiivselt.

Kindel koht päevakavas on **kunstilistel tegevustel**, nagu maalimine, voolimine, meisterdamine jmt, millised kuuluvad ka nädalarütmile. Iga päeva lahutamatuks osaks on **vaba mäng õues**, mida võimaldame lastele iga ilmaga. Enne päevast puhkeaega loeme lastele iga päev **muinasjuttu**.

Päevakava

- 8.00 lapsehoid avatakse, kogunemine, vaba mäng
- 8.45 hommikuring
- 9.15 hommikusöök
- 9.45 vaba mäng
- 10.30 päevategevus
- 11.00 vaba mäng õues
- 12.00 tuppa tulemine, riietumine, ringmäng
- 12.30 lõunasöök**
- 13.30 muinasjutt
- 14.00 uinak
- 15.00 äratus**
- 16.00 õhtuode**
- 16.30 vaba mäng õues või toas
- 18:00 lapsehoid suletakse

Sujuvaks üleminekuks ühelt tegevuselt teisele kasutame lapsi koondavaid lihtsaid lühiajalisi elemente, nagu laul, ringmäng, sõrmemäng või liisusalm, et koondada laste tähelepanu ja üheskoos uut tegevust alustada.

4. KOLMEAASTASE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Riikliku õppekava läbimisel omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

4.1. MÄNGUOSKUSED

Riikliku õppekava kohaselt on mäng eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Waldorflapsehoiust lähtume põhimõttest: mida rohkem on lapsel eelkoolieas võimalus areneda vabas fantaasiarikkas mängus, seda toetavas päeva-, nädala- ja aastarütmis ning kogeda mõtestatud tegevusi, seda võimekam on ta edaspidi koolis teadmiste ja oskuste omandamisel. Seetõttu ongi waldorflapsehoiust põhitähelepanu suunatud lapse mänguoskuste arengule, ja seda eriti lapse vabas mängus. Võimaldame lastele vabaks mänguks palju aega, kuna just vabas mängus õpib laps oma ümbruse kogemise kaudu tundma maailma ja ka iseennast. Nii saavad lapsed kujuneda huvi ümbruse vastu, kujutlusvõime, loovus, mõtlemine, julge tegutsemine, tahe, süvenemisoskus, enesekindlus, sotsiaalsed oskused, millised on aluseks lapse edukale toimetulekule koolis ja edasises elus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) väljendab mängides lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
- 2) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 3) tahab mänguolukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- 4) osaleb täiskasvanuga ühistevõimustes, mängides teiste lastega pigem kõrvalt;
- 5) Näitab märke koosmängimise alustamise osas: kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid; jagab mõnikord oma asju teistega;
- 7) loob mängudes sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- 8) järgib mängudes lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ja eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu- ja arendab mängude sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ja suudab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- 8) Suudab hakkama saada mängus kaotusega.

4.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Selleks, et lapse loov mõtlemine saaks vabalt välja areneda, võimaldame lastele lapsehoiuse lisaks vabale mängule palju aega ka vabaks kujutavaks tegevuseks ja käsitööks, muinasjuttude kuulamiseks ning osavõtmiseks praktilistest tegevustest, mis arendavad muu hulgas ka loogilist mõtlemist.

Õpioskuste all mõistame lapse suutlikkust oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada - huvi õppimise vastu, soovi omandada uusi teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada ümbritseva maailma nähtusi. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meetodega;
- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 3) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele, tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 4) tegutseb teistega kõrvuti, kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte;
- 5) loob tegevuse käigus seoseid kõnega; mõistab lihtsamat kõnet;
- 6) räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub; valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- 7) tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel;
- 8) tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- 9) omandab uusi seoseid vahetu, korduva, aktiivse, käelise tegutsemise, kaudu;
- 10) suudab järgida lihtsat juhust;
- 11) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 12) pöördub abi saamiseks täiskasvanu poole.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg); tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
- 2) saab kuuldust aru ja reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma koos liikumispausidega;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused üldjuhul lõpuni;
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt - tahab õppida, uurida, katsetada, esitab küsimusi,

- arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
 - 8) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
 - 9) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks;
 - 10) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

4.3. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistame lapse oskust suhelda teiste laste ja täiskasvanutega, iseseisvust ja enesega toimetuleku oskusi, lapse kõlbelist ja eetilist arengut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi;
- 2) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 3) reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest;
- 4) mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!“, „Ära tee!“ jne;
- 5) tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
- 6) toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
- 7) võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- 8) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- 9) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- 10) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos, tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- 11) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.
- 12) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ja eeskujudele toetudes väljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja oskab suhelda - tunneb huvi teiste vastu, loob sõprussuhteid;
- 3) hoolib teistest inimestest, oskab teistega arvestada ja teha koostööd, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 5) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi

- vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
 - 7) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
 - 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.
 - 9) selgitab oma seisukohti.

4.4. ENESEREGULATSIOONI OSKUSED

Enesekohaste oskuste all mõistame lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist vastavalt olukorrale, sh pidurdada hetkeimpulsse.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- 2) proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;
- 3) proovib aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;
- 4) hindab oma oskusi ja suutlikust paremaks, kui need tegelikult on;
- 5) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 6) teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ja kasutab neid, kui seda on talle õpetatud;
- 7) matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet;
- 8) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.
- 9) tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- 10) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 11) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 12) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- 13) tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
- 14) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega (sööb, joob ja riietub valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas);
- 15) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 16) täidab igapäevaelu rutiini.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ja neid sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) kavandab, algatab mängu ja tegevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja grupis sihipäraselt pingutust nõudva ülesande juures;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 7) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ja tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

5. VALDKONDADE ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED, EESMÄRGID JA SISU NING KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtume üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimime järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, vaatlemine, uurimine, loendamine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Järgnevalt esitame meie lapsehoiu õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid ja sisu ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse arengu eeldatavad tulemused lähtuvalt waldorfpedagoogika põhimõtetest järgmistes valdkondades:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.

5.1. VALDKOND MINA JA KESKKOND

5.1.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärkideks on, et laps:

- 1) märkab nähtusi ja muutusi looduses, sotsiaalses keskkonnas, tehiskeskkonnas, ning esitab küsimusi märgatu kohta;
- 2) väärtustab keskkonda hoidvat ja säästvat mõtteviisi;
- 3) omab ettekujutust oma minast ning enda ning teiste rollidest elukeskkonnas;
- 4) väärtustab Eesti rahvakultuurile omaseid traditsioone, teab, et on olemas erinevad kombed ja traditsioonid.

5.1.2. Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) Looduskeskkond: taime- ja loomariik, muutumised looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele.
- 2) Tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, transport, jäätmed.
- 3) Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lapsehoid, kool, ametid, elukutsed, töö, kodumaa, teised maad ja rahvad, tähtpäevad, pühad, kombed, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, suhtumine erinevustesse.
- 4) Tervis ja ohutus: tervise väärtustamine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha, ohutus ja turvalisus.

- 5) Liiklus ja turvalisus: jalakäija ohutu liiklemine, tänava ületamine, ülekäigukoht, valgusfoor, sõidukid, liiklusmärgid, turvavarustus.

Looduskeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) äratada huvi ümbritseva maailma vastu;
- 2) tutvustada lapsele tema kodukoha loodust;
- 3) õpetada tajuma elusorganismide ja keskkonna vahelisi suhteid ja seoseid ning tunnetama ennast osana loodusest;
- 4) arendada lastes elu mõistmist, luua loogilisi seoseid ja äratada seeläbi mõtlemist;
- 5) arendada lastes ökoloogilist mõtteviisi, kujundada säästlikku suhtumist loodusesse ning oskust hinnata inimtegevuse mõju ümbritsevale keskkonnale.

Tehiskeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) tutvustada lastele ümbritsevat tehiskeskkonda (ehitisi, kodutehnikat, transpordivahendeid);
- 2) tutvustada lastele jäätmekäitlust.

Sotsiaalne keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) aidata lastel orienteeruda endas ja enda ümber;
- 2) väärtustada rahvakalendri tähtpäevi nende tähistamise läbi;
- 3) tutvustada lastele võimalikult palju töötegevusi neid koos rühmas tehes;
- 4) innustada lapsi koos täiskasvanutega tegutsema;
- 5) tutvustada lastele erinevaid elukutseid;
- 6) õpetada lapsi tundma oma õigusi ja kohustusi, et nad võiksid end tunda täisväärtuslike ühiskonnaliikmetena.

Tervis ja ohutus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) arendada positiivset suhtumist oma tervisesse;
- 2) anda lastele teadmisi tervisest ja õigest tervisekäitumisest;
- 3) propageerida tervislikke eluviise.

Liiklus ja turvalisus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) õpetada lapsi orienteeruma liikluses;
- 2) õpetada lapsi pöörama tähelepanu liikluses varitsevatele ohtudele.

Lapsehoidja ja laste ühistegevused:

· Toiduvalmistamine: aed- ja puuvilja puhastamine, tükeldamine, riivimine, salatite segamine ja jaotamine; taigna valmistamine, saiakeste küpsetamine.

· Viljatööd: viljapeks, erinevate teraviljade terade puhastamine ja jahvatamine, leiva küpsetamine.

- Koristamine: pühkimine, pesemine, tolmuvõtmine, akende pesu, suurpuhastus.
- Villatööd: villa kraasimine, värvilisest villast mänguasjade ja piltide viltimine.
- Lõngatööd: kudumine ja heegeldamine.
- Tekstiilitööd: mänguasjade ja nuku riiete õmblemine ja parandamine, kaltsuvaipade põimimine.
- Puutöö: okste saagimine, koorimine, puuklotside lihvimine, lihtsate mänguasjade valmistamine.
- Mänguasjade parandamine.
- Kevadised aiatööd: riisumine, kaevamine, seemnete külvamine, taimede ettekasvatamine ja istutamine, kastmine jne.).
- Sügisesed aiatööd: lehtede riisumine, saagikoristus, seemnete korjamine, kaevamine.
- Toalillede eest hoolitsemine.
- Loomade eest hoolitsemine: talvel lindude söögimaja korrashoidmine, metsloomadele toidu viimine.
- Suhtlemine omavahel.
- Eneseteenindamine.
- Õppekäigud lapsehoiust välja koos liiklemisega tänaval.

5.1.3. Nõuded lapsehoidjale:

- huvituda lapsehoiust võimalikult paljude protsessilaadsete tegevuste läbiviimisest koos lastega;
- oma huviga innustada lapsi koos täiskasvanutega kaasa tegutsema;
- olla oma tegutsemise ja käitumisega lapsele matkimisväärselt eeskujuks.

Suhtumine inimestesse, julgus suhelda ja suhtlemisoskus kujunevad lapses täiskasvanu eeskjuu toel. Eelarvamustevaba, avatud, lootusrikas ja tähelepanelik pedagoogi suhtumine igasse lapsesse ja vanemasse loob rühmas sõbraliku ja eeskjuu andva õhkkonna.

Elukeskkonda meie ümber saab vahendada ainult praktiliselt. Seepärast viib lapsehoidja rühmas võimalikult palju töötegevusi läbi koos lastega. Kindlasti tuleb abi saamiseks ja koostööks pöörduda ka lapsevanemate poole, korraldada väljasõite jne.

Looduse ringkäigu vaatlemine ja aastaegadele vastavate tööde tegemine õues viib meid loodusele lähemale, õpetab märkama ja hoidma elu meie ümber. Oluline on mees pidada, et ka lapse suhtumine loodusesse kujuneb teisi inimesi matkides

Eneseteenindamine – riidessepanek, mänguasjade korrashoidmine, enda järelt koristamine, kätepesu, lauakombed jne kuuluvad lapsehoiust lapse igapäevaste tegevuste hulka, mis pidevalt harjutades kujunevad headeks harjumusteks kogu eluks. Seejuures on oluline ka abivajajaid märgata ja abistada.

5.1.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeeaastane laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad vajadused;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevusest, kui selles osalemine on teda ennast ja teisi kahjustav või ohtlik ning vajadusel abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga õuealal sõita.

5.2. VALDKOND KEEL JA KÕNE

5.2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) omandab grammatiliselt õige ja sõnavararikka eesti keele;
- 3) on võimeline vestlust algetama, julgelt suhtlema ja kuulama.

5.2.2. Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine, kuulamine;
- 3) ettevalmistus lugemiseks-kirjutamiseks, muinasjutud, lastekirjandus.

Lapsehoiuis arendame laste kõnet lõimituna paljudes tegevustes: vestlustes, jutustamisel, lavastustes, laulmisel, esinemisel, muinasjuttude kuulamisel, maalimisel, voolimisel, matkadel, olmetoimingutes, mängudes jm. Kõigis neis tegevustes arenevad laste keeletunnetus ja keelekasutus, rikastub sõnavara ning lisaks omandavad lapsed ka mitmesuguseid teadmisi ja oskusi.

Lapse keel ja kõne kujunevad ning arenevad ainult täiskasvanud inimeste kõne eeskujul. Seetõttu on keele omandamisel lastele erilise tähtsusega vahetu isiklik kontakt täiskasvanuga. Neid kahte tõsiasja silmas pidades korraldab lapsehoidja oma tööd lastega.

5.2.3. Nõuded lapsehoidjale:

- olla eesti keele kõnelemisel lapsele eeskujuks veatu häälduse, õigete grammatiliste vormide ja lauseehituse kasutamisel ning sõnavara rikastamisel;
- kõne olgu rahulik ja hästi arusaadav, et lapsed saaksid end sellega siduda;
- lapsega rääkides tuleb temale pühenduda, teda osavõtlikult kuulata ja vastata kenasti lõpetatud lausetega;
- vältida tuleb üle rühma kõlavaid üldisi korraldusi;
- julgustada last väljendama oma tundeid ja mõtteid kõnes;
- kujundada lapses valmidust tulla toime igapäevasuhtluse algatajana, kuulajana, kaasvestlejana;
- muinasjutud, jutud, luuletused, laulud, lavastuste tekstid, liisusalmid jne olgu eakohased, kujutusjõude äratavad ja keeleliselt kõrgel tasemel, et keelt mitte lihtsustada;
- oma kõne arendamiseks on lapsehoidjal soovitatav tegeleda kõnekujundusega.

Muinasjuttudel ja juttudel on kindel koht igas päevas. Need ehtsad rahvamuinasjutud, mida me lastele jutustame elavas sõnas, räägivad piltide kaudu muundumisest, äranõidumisest ja pääsemisest. Neis on kogu inimeseksolemise saladus ja elukäik. Mis on inimlik moraaliõpetus ilma moraali lugemata! See on toit lapse hingele oma sügavas

tõepärasuses. Muinasjuttude valikul lähtume laste east ja aastaajast (näit. sügisel "Möldri tütar", talvel "Tähetüdruk", "Emand Holle", kevadel "Lumivalgeke", suvel "Punamütsike"). Me kordame üht muinasjuttu vähemalt ühe kuni kahe nädala vältel (kuni 1 kuu), sest mida kauem me üht ja sama muinasjuttu jutustame, seda kauem ja sügavamalt saavad lapsed sellesse sisse elada. Me jutustame elavalt, rahulikult häälel ilma dramatiseerimata. Elu kulgeb ja kõik sünnib muinasjutus just nii nagu peab. Sõna-sõnalt samamoodi jutustatud jutt rikastab lapse hingeelu kujutluspiltidega ja annab inspiratsiooni mängudeks; kordused loovad lapses turvatunde, annavad mälule võimaluse ärgata ning õpetavad õigeid keelelisi vorme. Enamasti loeme ette lastele, mõnikord jutustame ka peast, kuna jutustamine mõjub lapse kõnearendusele soodsamalt kui ettelugemine või kuulamine helikandjalt.

Salmid, liisusalmid ja lastelaulud on lapsehoiuse igapäevases kasutuses hommikuringis, laste ühistegevuste alustamisel, mängudes jne, mõjudes samuti kõnet arendavalt - eriti kui lapsed ise need oma mängudesse võtavad, kuna need mõjuvad rütmiliselt ja pakuvad rõõmu. Salmides toimib kõnet arendavalt rütmiline liikumine. Salmide ja laulude kõnetarendav toime saab avalduda mitme nädala vältel igapäevase kordamise tulemusena.

Kuna **kõne on seotud liigutuste ja žestidega**, arendavad kõnet ka kõik liikumis-, tasakaalu- ja osavusharjutused, sõrmemängud, värsside lugemine koos liigutustega ja eriti näitemängud ning nukulavastused. Seejuures on eriti oluline tegeleda laste peenmotoorika arendamisega.

Sõnavara rikastamiseks on vajalik esmajoones rikas igapäevakeel. Hea on esitada kunstiliselt kõrgel tasemel jutte ja värse, säilitades nende keele algupärase ilu. Teine viis sõnavara laiendamiseks on teha rühmas võimalikult mitmekesiseid tegevusi, näidata esemeid, uurida loodust, erinevaid nähtusi jne. Neid nimetades ja kirjeldades saavad lapsed uusi sõnu juurde.

Hääldamise arengule on head kõik rütmilised salmid, keele-, huule- ja häälikumängud ning hüpitussalmid. Me ergutame lapsi harjutusi matkima ja neist aktiivselt osa võtma.

Eneseväljendus areneb kõige paremini laste omavahelistes mängudes ja lavastustes. Oluline on, et lapsehoidja vestleks lastega ka individuaalselt ja ergutaks neid oma juhtumitest rääkima. Lapsehoidja ülesanne on välja selgitada lapsed, kes vajavad keele ja kõne arendamisel lisatähelepanu ning nendega siis vastavalt vajadusele koos tegutseda. Samuti on hea, kui lapsehoidja aeg-ajalt kirjeldab oma tegevusi kõnes.

Ettevalmistus lugemiseks ja kirjutamiseks toimub kõikide eelharjutuste abil, milleks on sõna-, hääliku- ja silbitamismängud, lugemine žestidega, näitemängud ja nukulavastused. Joonistamine, maalimine, voolimine, käsitöö jmt arendavad käte ja sõrmede osavust. Oma nime kirjutamine pildi alla annab soovijatel võimaluse kirjutamist harjutada. Kuulamismängud arendavad oskust kuulata ja süveneda.

5.2.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tuleb toime suhtlemisel nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega, arvestades kaassuhtleja ja suhtlemispaigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara;
- 8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

5.2.5. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eesti keelt teise keelena kõnelev kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab kuuldu sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldustest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud, ja toimib vastavalt ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ja vastab sellele, kasutades omandatud sõnavara;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid.

5.3. VALDKOND *MATEMAATIKA*

5.3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) omab kujutlusi arvudest, suurustest, mahtudest, kujunditest;
- 2) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 3) orienteerub ruumis;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) on võimeline looma sisemisi aktiivseid kujutluspilte;
- 6) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 7) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 8) mõistab mõõtmistegevust;
- 9) eristab geomeetrilisi kujundeid;
- 10) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Matemaatika aluseks on lapse võime luua elavaid kujutluspilte arvude suurusest, nende suhetest, kujunditest jne ning viia need kujutluspildid omavahel seosesse. Seega tuleb

eelkoolieas hoolitseda loogilise mõtlemise arendamine eest, millele saab koolieas üles ehitada koolimatemaatika.

5.3.2. Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) orienteerumine ajas ja ruumis;
- 4) loogiline mõtlemine ja mõtlemise liikuvus;
- 5) geomeetrilised kujundid.

5.3.3. Nõuded lapsehoidjale:

- sisustada rühma mängutuba mänguasjadega ja viia läbi tegevusi, mis ergutavad laste kujutlusjõude;
- tegeleda koos lastega praktiliste tegevustega, kus on vaja loendamist, mõõtmist, kaalumist, võrdlemist, järjestamist jne;
- hoolitseda laste mitmekesiste liikumisvõimaluste eest;
- kasutada kõnes ja praktilises elus teadlikult matemaatilisi termineid ja tegevusi, nagu liitmine, lahutamine, kujundite nimetused, võrdlemine, järjestamine jne.

Arvudega 1–10, vajadusel ka suuremate arvudega, tutvuvad lapsed igapäevatoimingutes, mängudes ja lauludes. Nii praktilises elus kui ka mängudes me liidame, lahutame, võrdleme, rühmitame ja järjestame suurusi, toetudes kõiges loendamisele. Näiteks laste loendamisel, lauakatmisel, mänguasjade sorteerimisel, käsitöös, aiatööl jne. Läbi tegevuste tutvuvad lapsed ka erinevate mõõtudega, mõõtmise ja kaalumisega, näiteks toiduvalmistamisel, aiatöös jm.

Orienteerumist ruumis ja ajas (parem, vasak, all, üleval, keskel jne) arendame teadlikult mängude abil, samuti neid mõisteid igapäevaselt kasutades. Erilise tähelepanu all on parema ja vasaku poole õppimine. Ajalise orientatsiooni annab kindel päeva-, nädala- ja aastarütm. Ajalist järgnevust esineb ka muinasjuttudes, salmides ja laste endi jutustustes oma juhtumistest. Ka rütmilised salmid ja laulud arendavad ajataju.

Sisemiselt aktiivseid kujutluspilte kutsuvad lapses esile juttude kuulamine, koos liigutustega esitatavad laulud ja luuletused, matkivad liikumismängud, lihtsad nukulavastused, lastevaheline vaba mäng, meisterdamine, joonistamine ja voolimine. Kõigi nende tegevuste pidev planeeritud läbiviimine lastega on õpetaja kohustuseks. Looduslikust materjalist lihtsalt kujundatud mänguasjad, mis ei ole detailselt viimistletud, panevad lapse aju tööle, nii et laps kujutab eseme puuduolevad osad enesele ette.

Loogiline mõtlemine areneb, kui lapsed saavad kogeda ja osaleda mõtestatud tegevustes. Nii saavad neile arusaadavaks seosed üksikute tegevuste ja protsesside vahel, nad tajuvad põhjuseid ja mõistavad tagajärgi. Sellisteks ülevaatlikeks protsessitegevusteks on

lapsehoius kõik aiatööd külvist kuni saagini, mänguasjade meisterdamine, toiduvalmistamine ja majapidamistööd.

Mõtlemise liikuvus on otseses seoses lapse kehalise liikumisega. Ronimine, tasakaalu-harjutused, roomamine, pugemine, kiikumine, hüplemine – seda peavad lapsed saama piisavalt teha nii toas kui ka õues, sest kõik need liikumisviisid arendavad lisaks füüsilisele võimekusele ka mõtlemisvõimet. Hea on organiseerida ka erinevaid liikumismänge ja ergutada matkima erinevaid liikumisvõimalusi. Loovale mõtlemisele, mõtete liikuvusele eelneb piltliku kujutlusvõime areng ja sellele omakorda fantaasia areng.

5.3.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 2) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust; tunneb numbrimärke
- 3) liidab ja lahutab 10 piires;
- 4) järjestab esemeid suuruse järgi (pikkus, kõrgus, laius jm);
- 5) järjestab tegevusi ja nähtusi ajatunnuse järgi *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- 6) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- 7) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 8) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk vms);
- 9) tunneb enimkasutatavaid mõõtühikuid ja teab, kuidas neid kasutatakse;
- 10) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- 11) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 12) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes.
- 13) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid luua.
- 14) Tunneb kellaaja täistunde.

5.4. VALDKOND KUNST

5.4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) on rikkaliku ja aktiivse tundeeluga;
- 3) arendab kunstiliste tegevuste läbi oma ilumeelt,
- 4) omab algatusvõimet ja tahet tegutseda;
- 5) vaatleb, kujutab, kujundab isikupäraselt ümbritsevat ja oma kujutlusmaailma;
- 6) kasutab materjale ja vahendeid sihipäraselt;
- 7) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 8) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;

Waldorflapsehoiust ei ole kunstiga tegelemise eesmärgiks kasvatada lapsest kunstnikku, vaid pakkuda lastele võimalust saada oma kogemusi värvide jm kunstivahenditega, tajuda ilu ning tunda rõõmu ja rahulolu eneseväljendamisest.

5.4.2. Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine.

5.4.3. Nõuded lapsehoidjale:

- kujundada lastele harmooniline ümbrus, hoolitseda pidevalt ilu, puhtuse ja korra eest rühmas;
- tegelda ise naudinguga kunstiliste tegevustega rühmas ja luua lastele võimalusi nende matkimiseks;
- kunstilisi tegevusi tuleb planeerida ja regulaarselt lastega läbi viia;
- huviga vaadelda erinevaid protsesse või objekte looduses ja rühmas, et äratada huvi ja tähelepanu nende vastu ka lastes;
- suhtuda alati positiivselt ja aupaklikult laste esimestesse loomingulistesse katsetustesse.

Matkides arendab laps välja **ilutunnetuse** - seepärast on ümbrusel lapse kunstikasvatases erakordselt suur mõju. Kõikjal peab valitsema harmoonia alates lapsehoiu hoonest, rühmade sisustusest, mööblist kuni valguse, värvi ja materjalideni. Lapsehoidja on rühmas ilu looja, kes katab laua, seab lilled, sätib mänguasjad ja üldse kõik asjad alati ilusasti oma kohtadele. Hea on kasutada ka tõelisi kunstnike töid ruumide kaunistamisel. Väga vajalik on koos lastega rõõmustada saavutatud ilu ja korra üle meie ümber.

Kunstilised tegevused, nagu maalimine, voolimine ja meisterdamine – äratavad lastes sisemise aktiivsuse ja loomerõõmu, mida tuleb igati toetada, abistades lapsi tehnilistes küsimustes. Kunstilistes tegevustes väljendavad lapsed enda tundeid ja kogemusi, andes neile individuaalse vormi. Laste tööõõmu, eneseväljendussoovi ja -julguse suurendamine eeldab, et kasutatavad kunstivahendid on kvaliteetsed ja eakohased. Waldorflapsehoiust puutuvad lapsed neis tegevustes kokku ja tunnetavad paljusid erinevaid looduslikke materjale ja nende omadusi, mille kaudu arenevad laste vormi- ja värvitaju. Tegelemine värvidega kutsub julgelt katsetama ja kujundab lapse emotsioone. Mida mitmekesisemate materjalide, vormide ja nende omadustega lapsed kokku puutuvad, seda laiema pildi nad maailmast saavad.

Loodus on meie esimene harmoonia õpetaja. Lastes äratatud tähelepanelik vaatlusoskus õpetab ümbrust märkama ja asju enda jaoks avastama ning annab ka inspiratsiooni loominguks ja mänguks.

Kunstilised tegevused avavad laste kõige sügavama individuaalsuse, nende hingelise ja kehalise hetkeolukorra. Seepärast peab lapsehoidja suhtuma laste kõikidesse kunstitöödesse alati positiivselt ja suure respektiga, innustades lapsi uuteks katsetusteks. Laste kunsti katsetustesse tuleb suhtuda nii, et need on iseloomult enam protsess kui lihvitud lõpptulemus, mille juures avanevad laste arenevad minad. Seepärast soovitame laste töid lapsehoiuis kaunistamise eesmärgil mitte üles riputada. Lapse arengu kirjeldamisel on aga lapse kronoloogiliselt korrastatud kunstikatsetused väga kõnekaks materjaliks.

5.4.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuu- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades oma meeleolusid ja fantaasiaid;
- 2) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid materjale ja vahendeid;
- 3) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 4) kasutab materjale ja vahendeid sihipäraselt ja säästlikult;
- 5) tunneb rõõmu saavutatud korra ja ilu üle meie ümber ja oskab seda ka ise luua;
- 6) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 7) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 8) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest.
- 9) Suudab ühiselt tööd teha.

5.5. VALDKOND MUUSIKA

5.5.1. Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

5.5.2. Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

5.5.3. Nõuded lapsehoidjale:

positiivse õhkkonna loomiseks kasutada loovalt muusikat erinevates päevategevustes; laulmisoskus on väga soovitatav, kusjuures väikelastele on eakohane kõrgelt laulmine;

soovitatav on ka mõne lihtsa pilli mängimise oskus; suhtuda positiivselt laste muusikalistesse katsetustesse, julgustada ja innustada lapsi rõõmuga tantsima ja laulma.

Muusikalise tegevusega lapsehoius püüame tuua muusika kui elu harmoniseeriva elemendi igapäevaellu. Püüame kujundada lastes positiivset suhtumist muusikalisse tegevusse, rikastades laste tundeelu muusikaliste elamustega; õpetame lapsi muusikat kuulama, laulma, mängima lihtsatel pillidel, liikuma ja tantsima muusika ja laulu saatel ning julgustame neid end muusika toel vabalt ja loovaalt väljendama, arendades sel moel esinemisjulgust.

Muusikaliste tegevustega (laul, pillimäng, tants) loome rühmas ja ühistes tegevustes **rõõmsa meeleolu**. Näiteks annab lapsehoidja lastele mänguaja lõppemisest ja koristamise algusest teada kindla lauluga, mis suunab lapsed sujuvalt ja sõbralikult ühelt tegevuselt teisele. Niisugused temaatilised laulukesed toimivad lastele üleminekul ühelt tegevuselt teisele korrastava ja ühendava elemendina ning väldivad tegevuseta ootamist ja pidevaid meeldetuletamisi.

Lastelaule laulame iga päev mitme nädala vältel hommikuringis vastavalt aastaegadele, samuti mängime ringmänge ja tantsime. Nii saavad lapsed igapäevaselt koos lapsehoidjaga muusikast rõõmu tunda.

Huvi ja rõõm muusikast kandub lasteni ainult lapsehoidja endi vaimustuse läbi, kui nad suhtuvad muusikasse kui igapäevaelu loomulikku osasse. Muusikalise vahendajana on lapsehoidjal vaja peale eeskuju pakkuva hääle, rühi ja muusikaliste oskuste ka loomingulist fantaasiat ja oskust kasutada muusikalisi tegevusi kogu päeva jooksul. Repertuaari valikul tuleks arvestada lisaks aastajale muusikalise materjali ea- ja jõukohasust lastele, kunstilist väärtust, rahvatraditsioone ja laste huvi.

Pentatooniline helikeel on eelkooliealistele lastele kõige sobivam ja arengut toetavam. Liikumine muusika saatel erinevate tundevarjunditega, tantsimine ja ringmängud äratavad lastes kujutluspilte ja erinevaid tundeid.

Rütmiline liikumine muusika saatel mõjub erinevates tempodes laulude, liisusalmide jmt saatel lastele alati korrastavalt, toetades keha, mootorika ja aju arengut.

Elamus vaikusest ja igasugused kuulamismängud on headeks vahenditeks laste tähelepanu ning keskendumisvõime äratamiseks.

5.5.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii teistega koos kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi;
- 6) mängib õpitud lauludele ja muusikapaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

5.6. VALDKOND *LIIKUMINE*

5.6.1. Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

5.6.2. Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) põhiliikumised;
- 2) liikumismängud;
- 3) tants ja rütmika;
- 4) teadmised ja oskused liikumisest ja liikumisohutusest.

5.6.3. Nõuded lapsehoidjale:

- äratada huvi aktiivse liikumise vastu;
- olla oma mõttekate, rahulike ja üheselt mõistetavate liigutustega lastele eeskujuks
- muretseda rühmaruumi ja mänguväljakule võimalikult mitmekesiseid laste liikumist arendavaid vahendeid;
- olla leidlik laste suunamisel mõtteka kehalise tegevuse juurde, juhul kui laste hulgas on tekkinud arutu jooksmine ja rabelemine.

Waldorflapsehoius on liikumine integreeritud erinevatesse õppe- ja kasvatustegevustesse, kuna liikumine on lapse tegevuse ja mängude loomulik osa. Laps õpib suhtlema ja ümbritsevat maailma tunnetama aktiivselt tegutsedes. Lapse loomulik liikumisaktiivsus kasvab alates 3.-4. eluaastast, saavutades maksimumi nooremas koolieas. Liikumises on elu ja seda tuleb kasvavale lapsele võimalikult palju erinevates variantides võimaldada. Igapäevases elus ei tohiks lapse initsiatiivi, liikumis- ja tegutsemisaktiivsust takistada, vaid lapsehoidja peaks suunama teda pidevalt mõtestatud tegevuste juurde.

On hea lasta lapsel võimalikult palju iseseisvalt tegutseda. Lapse tegevustes ja mängudes on palju erinevaid liikumisviise, liigutusi ja asendeid. Koolieeliku baasmotoorsed liikumised ja liigutused ei vaja lapsehoiust spetsiaalselt korraldatud õpetamist, küll aga võimalust vabalt harjutamiseks. Tegevuste regulaarsel mitmekesisel kordamisel kujunevad liigutuskused, arenevad liikumisosavus ja teised kehalised võimed: vastupidavus, jõud, osavus, kiirus, tasakaalutunnetus jne.

Mõttekas kehaline tegevus mängides ja töötades koos heaolutundega on terve keha väljaarenemise vältimatu tingimus. Eelkoolieas areneb esmajoones keha, millest kasvavad välja kõik edaspidised oskused ja võimed. Last ümbritsevad meeleolud tungivad läbi kogu väikelapse kehalisusest ja jätavad sinna jälje. Seepärast on turvatunne ja rõõm lapsehoiulapse normaalseks arenguks hädavajalikud. Liikumisest selle erinevates vormides koosneb kogu lapsehoiupäev. Järgnevalt vaatleme nende erinevaid avaldumisvorme.

Omavahelistes mängudes on lapsed aktiivsed ja tegutsevad oma võimete piiril suure innuga – just selliseid olukordi tuleb lastele luua. Lapsi, kes ei oska mängida, peaksid lapsehoidjad mängima suunama ja õpetama, nendega koos mängides.

Tasakaalu, keskendumisvõimet, osavust, jõudu, koordineerimist, kiiret reageerimist, julgust jne saavad lapsed igapäevaselt arendada õues erinevate turnimisriistade peal, samuti looduses turnides.

Spordivahendeid (pallid, hularõngad, hüpitsad, jalgrattad jne) saavad lapsed kasutada erinevates mängudes. Kindlaid arendavaid liikumisi nagu roomamine, tagurpidikäik, hüplemine jms. kasutab õpetaja teadlikult erinevates mängudes.

Peenmotoorikat, mis on otseses seoses aju arenemisega, arendavad kõik käelised tegevused (käsitöö, maalimine, voolimine, meisterdamine jne.), tööd, mida tehakse (aiatöö, küpsetamine, riivimine, lõika/mine jne.) ja mängulised salmid, laulud koos sõrmede rütmiliste liigutustega. Laste peenmotoorika pidev teadlik arendamine on waldorflapsehoiu üks prioriteete.

Töötamine koos täiskasvanutega igapäevatoimingutes on samuti kehaliselt pingutust ja teatud vilumusi nõudev tegutsemine. Riisumine, kaevamine, lauakatkmine, vaibakloppimine jne – kõik need tegevused nõuavad jõudu, osavust ja püsivust ning arendavad ühistöödena ka laste sotsiaalseid oskusi.

Liikumismängudel on lastele otsene kasvatuslik mõju, kuna ühisreeglitega mängudes õpivad lapsed hindama oma oskusi ja võimeid, kogevad erinevaid emotsioone ja õpivad neid valitsema, arvestama kaaslastega ning omandavad kõlbelisi põhimõtteid.

5.6.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) on kehaliselt aktiivne ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 3) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides oma tegevusteks sobivad paigad ja vahendid;
- 4) sooritab liikumisi pingevabalt, koordineeritult ja rütmiliselt;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) matkib täiskasvanut füüsilise liikumise sooritamisel;
- 7) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (kelgud, suusad, jalgratas jne);
- 8) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 9) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliigutusi.

6. LAPSE ARENGU HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE JA KORRALDUS

Lapse arengu jälgimine, analüüsimine ja hindamine on igapäevane osa meie lapsehoiu õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapsehoidjad jälgivad lapsi nii igapäevatoimingutes, vabas mängus kui ka täiskasvanute poolt suunatud tegevustes. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

Lapsehoidjad tutvustavad lapsevanematele lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust lapsehoiust, selgitavad välja lapsevanemate seisukohad ja ootused oma lapse arengu suhtes ning annavad lapsevanematele tagasisidet lapse arengu kohta. Lapse **vastuvõtmisel** viivad lapsehoidjad lapsevanematega läbi **täiendava vestluse**, millega püütakse jõuda lapse individuaalsuse sügavamale mõistmisele ja aidata kaasa lapse arengu toetamisele parimal moel.

Lapsehoiust lapsehoidja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu toetamiseks lapse individuaalse arenguvestluse, milles osalevad võimaluse korral lapse mõlemad vanemad ning kõik lapsehoidjad. Arenguvestlus on lapsevanemate ja lapsehoidjate vaheline usalduslik, hästi ettevalmistatud kohtumine, mille käigus vesteldakse omavahel sõbralikus ja usalduslikus õhkkonnas häirimatult lapse arengu üle. Arenguvestluse eesmärgiks on lapse arengu iseärasuste teadvustamine nii lapsevanematele kui ka lapsehoidjatele ning vestluse osapoolte tunnustamine edasiseks tegevuseks lapse arengu nimel. Lapsehoidja annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ja vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes, seejärel lepitakse kokku mõlema osapoolle edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.

Lapse arenguvestluse kohta koostame protokoll, milles **kajastame kirjalikult lapse arengut**, lähtudes lapsest enesest, väärtustades tema poolt saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengule hinnangu andmisel lähtume “Alushariduse riiklikus õppekavas” toodud 6-7aastase lapse arengu eeldatavatest tulemustest. Lähtuvalt “Isikuandmete kaitse seaduses” sätestatud tingimustest ei sisalda lapse arenguvestluse protokoll delikaatseid isikuandmeid lapse ega tema perekonna kohta, vaid põhilisi seisukohti lapse arengu suhtes, milleni vestluse käigus jõuti.

Õppeaasta jooksul fikseerivad lapsehoidjad iga lapse arengu „Lapse arengu hindamise ankeedis”. Lisaks analüüsib lapsehoidjate kolleegium iga last välise vaatluse põhjal (vaimne vaatlus), mille kohta täidetakse **ankeet lapse välise vaatluse kohta**, saamaks objektiivset pilti konkreetse lapse kohta ning seadmaks eesmärgi lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanematega.

Kehalise arengu hindamisel vaatleme eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinatsiooni, kõndi, rühti, tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskust ning jõudu ja vastupidavust.

Vaimse arengu hindamisel vaatleme lapse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut: tähelepanu, keskendumisvõime, mälu, mõtlemine, matemaatilised oskused jm. Suurt tähelepanu pöörame kõne arengule ja väljendusoskusele, jälgides lapse kõne kujunemist, kasutamist, mõistmist ning sõnavara.

Sotsiaalse arengu hindamisel vaatleme lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, kollektiivis olemise oskust, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, samuti emotsioonide kontrollimise ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega. Vaatleme ka lapse kõlbelist ja esteetilist arengut, enesehinnangut, tahte arengut ja püüdluse taset.

Lisaks vaatlusele kasutame laste **kunstilis-praktiliste tööde analüüsi**, milleks kogume iga lapse joonistused ja maalid tema individuaalsesse mappi. Suurt tähelepanu pöörame laste joonistuste analüüsimisele, kuna lapse joonistustes väljendub lapse üldine arengutase, hingelaad ja teadvus enesest.

7. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

Meie lapsehoiuis võib olla teiste seas ka mõni erivajadustega laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse saame lapsehoidu võtta, kui lapsehoiuis on võimalik tema vajadusi rahuldada nii, et see toetab tema arengut ega häiri ka teiste laste arengut. Erivajadustega lapsega koos tegutsemine annab teistele lastele edaspidiseks eluks väärtusliku sotsiaalse kogemuse.

Erivajadustega lapse vastuvõtu- ehk tutvumisvestlusel selgitame välja, millise erivajadusega on konkreetse lapse puhul tegemist.

Juhul, kui mõne lapse erivajadus selgub alles töö käigus, vestleme probleemist kohe lapsevanemate ning vajadusel ka rühma teiste laste vanematega. Vajadusel suuname spetsialisti juurde. Otsustame ühiselt, milline tegevuskava oleks lapsele parim, anname soovitusi vanematele ja püüame leida võimalusi lapse erivajaduste toetamiseks.

Meie lapsehoiuis ei tööta eripedagoogi, logopeedi ega terapeute, kuid vajadusel soovitame lapsevanematel pöörduda vastavate spetsialistide poole ja kaasame nimetatud spetsialiste koostöösse meie lapsehoiuga.

Lapsehoidjate ülesanne on tutvuda põhjalikult erivajadustega lapsega, tema konkreetsete erivajadustega ning täiendada selles valdkonnas oma teadmisi. Vajadusel tutvustavad lapsehoidjad lastevanemate koosolekul rühma lapsevanematele, millised on konkreetse lapse erivajadused ja kuidas neid lapsehoiuis toetada. Rühma lapsevanematel on võimalus sel teemal oma arvamust avaldada ja lapsehoidjad arvestavad sellega.

Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret toetab lapsehoid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Lapse eriandekuse ja mitmekülgse andekuse avaldumisel võimaldame nende andekust lapsehoiuis vabalt rakendada ja edasi arendada.

Mistahes erivajadustega lapse toetamine lapsehoiuis on lapsehoidjate ühine töö. Vähemalt üks kord õppeaastas teevad lapsehoidjad kokkuvõtte erivajadustega lapse arengust, lapsehoiu arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest tema arengu toetamisel.

8. KOOSTÖÖ

8.1. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Lapsehoiutöös peame väga oluliseks koostööd lapsevanematega. Meie taotluseks on saavutada usalduslik suhe lapse perega, et laps ja tema vanemad tunneksid end lapsehoiuis samavõrd mõistetuna kui oma kodus. Lapsehoidjate ülesandeks on jälgida, et oleks tagatud kõigi osapoolte konfidentsiaalsus.

Lapsehoidjate ja lapsevanemate koostöö lapse arengu toetamiseks põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Kodu ja lapsehoiu koostöövormideks on vastuvõtu- ehk tutvumisvestlus, igapäevane infovahetus, laste individuaalsed arenguvestlused, lastevanemate õhtud ja koosolekud ning ühised peod ja talgud.

Tutvumisvestlus toimub lapse lapsehoidu vastuvõtmisel ja selle eesmärgiks on tutvuda lapse vanematega ja nende ootustega lapsehoiu suhtes. Juhataja tutvustab lapsevanematele lapsehoiu õppekava ning õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid ja korraldust.

Lapsehoidjate ülesandeks on aktiivselt suhelda ja püüda luua soe suhe iga lapse vanematega. Sellisel viisil töötades saavad lapsehoidjad teada, millises olukorras laps hommikul lapsehoidu saabub, ja õhtul saavad vanemad teada, kuidas lapse päev lapsehoiuis möödus. Nii jõuavad kõik päeval tekkinud probleemid ja positiivsed saavutused vahetult vanemateni.

Lisaks igapäevasele vestlusele lapsehoidjaga on lapsevanematel võimalus oma lapse käekäigu kohta lapsehoiuis teavet saada ka lapse individuaalsel **arenguvestlusel**. Arenguvestlus toimub kaks korda aastas, eelnevalt kokkulepitud ajal, ja sellel osalevad võimaluse korral lapse mõlemad vanemad ja kõik rühma lapsehoidjad. Ühiselt tehakse kokkuvõtte lapse arengust ning probleemide korral lapsega püütakse ühiselt leida lahendusi.

Lastevanemate koosolekutel ja õhtutel arutleme üldiste teemadena lapse vaimse, hingelise ja kehalise arengu küsimuste üle, anname ülevaate lapsehoiu igapäevatööst ja teeme tulevikuplaane.

Koos lapsevanematega tähistame ühiselt **aasta suuremaid pühasid**. Meie lapsehoiuis on nendeks isadepäev, Laternarännak sügisel, jõulupidu talvel, talgupäev 1.mail, emadepäev kevadel ja lapsehoiu lõpupidu.

Samuti võtame koos vanematega lapsehoiu heaks ette **ühiseid tööpäevi** (talgupäevad). Koos töötades tunnevad lapsevanemad, lapsed ja lapsehoidjad end suure ühtse perena. Vastavalt vajadusele püüame leida igal aastal midagi, mida saame üheskoos ära teha.

Näiteks mänguväljaku korrastamine üheskoos, ehitamine koos isadega, nukkude õmblemine emadega, ühine suurpuhastus, õunakorjamine ja mahlategu jne.

Lapsehoiu tegevus on **lapsevanematele avatud**, nii et lapsevanematel on soovi korral võimalus osa võtta lapsehoiu päevastest tegevustest neile sobival ajal, leppides selles eelnevalt lapsehoidjaga kokku.

Oluliseks peame **lapsevanemate koolitamist**, milleks kutsume lastevanemate õhtutele esinema erinevaid lektoreid, kes aitavad laiendada lapsevanemate silmaringi laste kasvatamisel waldorfpedagoogika põhimõtetest lähtuvalt.

Tagasisidet koostöö sujumisest lapsevanematega saame nii ühistes vestlustes kui ka kirjalike **anonüümsete küsitluste** vahendusel, millised viime vastavalt vajadusele. Samuti lapse lapsehoiust lahkumisel teeme lahkumisvestluse suulises või kirjalikus vormis.

KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	TOIMUMISE SAGEDUS
TUTVUMISVESTLUS	Lapse lapsehoidu vastuvõtmisel
LASTEVANEMATE ÕHTUD	Esimene põhjalikum kohtumine Lastevanematega toimub septembrikuus, kus üheskoos räägime üle eesootava õppeaasta plaani ja Meiepere lapsehoiu tavad.
LAPSE INDIVIDUAALNE ARENGUVESTLUS	Kaks korda aastas, õppeaasta alguses ja kevadel õppeaasta lõpus.
PEOD KOOS LAPSEVANEMATEGA	Isadepäev, Laternarännak, Jõulupidu, Emadepäev, Kevadpidu
TALGUD, sh ÕUE MÄNGUALA EDASIARENDAamine JA KORRASTAMINE	Kevadel, 1.mail.
ÜLDKOOSOLEK	Kaks korda õppeaastas

8.2. LAPSEHOIDJATE VAHELINE KOOSTÖÖ

Õppe- ja kasvatustööd kavandame ja korraldame meeskonnatööna, mille eesmärgiks on saavutada hea koostöö, töökvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Koostöö õnnestumise eelduseks on lapsehoiutöötajate loominguiline, arukas, läbimõeldud, sõbralik ja vastastikku austav suhtumine oma töösse ja kolleegidesse. Töökvaliteedi hoidmisel ja tõstmisel on oluline lapsehoiutöötajate koolitus ja omavaheline infovahetus.

Koostöös peame oluliseks:

lapsele kodusarnase keskkonna loomist lapsehoiuis;

võimaluste pakkumist erivanuseliste laste omavaheliseks sotsiaalseks suhtlemiseks lapsehoiuis nii mängus kui töötegevustes;
 lapsevanemate teadlikkuse tõstmist lapse kasvatamisel waldorfpedagoogilistest vaadetest lähtuvalt.

TÖÖTAJATE KOOSTÖÖ	TOIMUMISE SAGEDUS
PEDAGOOGILISED KOLLEEGIUMID	Kaks korda kuus
Lapsehoidjate väljasõidud	Kaks korda aastas, õppeaasta alguses ja uusaastapidu
Ürituste ettevalmistus ja läbiviimine	Rühmade omavaheline koostöö

Pedagoogilise kolleegiumi koosolekul osalevad kõik lastepsehoiuis töötavad lapsehoidjad ja juhataja, kes üheskoos kannavad hoolt meie lapsehoiu pedagoogilise töö korraldamise eest.

Rühma lapsehoidjate koosolekutel kavandavad lapsehoidjad eelseisva kalendrikuu ja nädala tegevuskavade teemad ja eesmärgid, samuti hommikuringide teemad jms kasvatus- ja õppetöösse puutuva.

9. KOOLITUS

Lapsehoidjate pedagoogilise pädevuse tagamisel peame väga oluliseks lapsehoidjate pidevat enesetäiendamist. Täiendõppevõimalustena kasutame nii kohalikke riiklikke ja Tartu Waldorfpedagoogilise Seminari poolt korraldatud seminare, õppepäevi, kursusi ja nõupidamisi kui ka koolitusi välisriikides. Lisaks kutsume erinevaid tuntud ja tunnustatud waldorfpedagooge nii Eestist kui ka välisriikidest oma lapsehoiu esinema, võimaldades sel moel lisaks lapsehoidjatele ka meie lapsevanematel waldorfpedagoogika-alaseid teadmisi laiendada.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Meiepere Lapsehoiu pedagoogiline kolleegium annab iga õppeaasta lõpul käesolevale õppekavale hinnangu ning viib vajadusel sisse uuendused ja täiendused, mis tulenevad jõustunud uutest õigusaktidest või lapsehoiu enese töökorraldusest. Õppekavamuudatused kinnitatakse vastavalt MTÜ Meiepere Lapsehoid põhikirjas sätestatule.